
Odpovědnost za škodu způsobenou závažnými úrazy a provozními nehodami z pohledu soudního znalce

Bezpečnost na míru – s chemií bezpečně

Seminář společnosti 3M Česko s.r.o.
23.5.2014

RNDr. Mgr. Petr Skřehot, Ph.D.

© Veškerá práva vyhrazena.
Rozšiřování této prezentace nebo jejích částí je možné pouze po dohodě s autorem!

ERGOWORK s.r.o. || Raichlova 2659/2, 155 00 Praha 5 || <http://www.ergowork.cz> || ergowork@ergowork.cz

NOZ vs. ZP

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (NOZ)
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce (ZP)
 - Na rozdíl od jiných právních odvětví zůstalo pracovní právo rozsáhlejších změn poměrně ušetřeno ⇒ **zůstala zachována existence pracovního práva vně NOZ.**
 - Nadále zůstává zachován vztah ZP jakožto speciální právní normy k NOZ ⇒ ZP má obecnou aplikační přednost před NOZ.
 - Všeobecně má přednost takový výklad práva, který je **pro zaměstnance nejvýhodnější.**

ERGOWORK s.r.o. || Raichlova 2659/2, 155 00 Praha 5 || <http://www.ergowork.cz> || ergowork@ergowork.cz

2

Odpovědnost zaměstnavatele za škodu

- Obecná odpovědnost – viz **NOZ (§ 2910)**
 - Škůdce, který **vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem** a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.
- Pracovně-právní a hmotná odpovědnost – viz **ZP**:
 - Za věcnou škodu vzniklou zaměstnanci při odvracení škody
 - Za škodu na odložených věcech
 - Za **pracovní úrazy** a nemoci z povolání
- Trestně-právní odpovědnost – viz **TZ**

Trestněprávní odpovědnost v pracovně-právních vztazích

- Vzniká pokud je skutkovým dějem **současně naplněna skutková podstata podle trestního zákona** (trestní zákon č. 40/2009 Sb.).
- Soubor zákonných podmínek pro vznik odpovědnosti:
 - Subjekt – subjektivita, pracovní poměr nebo jiný sml.vztah
 - Škoda – skutečná hmotná škoda, ušlý zisk, nemajetková újma, duševní útrapy
 - Objekt – právem chráněný zájem
 - Chování subjektu – plnění prac. úkolů a přímá souvislost s ním
 - Protiprávnost – u odpovědnosti objektivní
 - Zavinění – u odpovědnosti subjektivní
 - Příčinná souvislost – příčinný vztah mezi jednáním a následkem

Prevence

- **§ 2900 NOZ**
 - Vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je **každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví** nebo na vlastnictví jiného.
- **§ 106 ZP**
 - Každý zaměstnanec je **povinen dbát podle svých možností o svou vlastní bezpečnost, o své zdraví i o bezpečnost a zdraví fyzických osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání, případně opomenutí při práci.**

Nedbalost / Lehkomyslnost

- **§ 2911 a 2012 NOZ**
 - Způsobí-li škůdce poškozenému škodu porušením zákonné povinnosti, má se za to, že **škodu zavinil z nedbalosti.**
 - Nejedná-li škůdce, jak lze od osoby průměrných vlastností v soukromém styku důvodně očekávat, má se za to, že **jedná nedbale.**
 - Dá-li škůdce najevo zvláštní znalost, dovednost nebo pečlivost, nebo zaváže-li se k činnosti, k níž je zvláštní znalosti, dovednosti nebo pečlivosti zapotřebí, a neuplatní-li tyto zvláštní vlastnosti, má se za to, že **jedná nedbale.**
- **§ 367, odst. 2**
 - ...zaměstnanec si počínal **v rozporu s obvyklým způsobem chování tak, že je zřejmé, že ačkoliv neporušil právní nebo ostatní předpisy anebo pokyny k zajištění BOZP, jednal lehkomyslně, přestože si musel vzhledem ke své kvalifikaci a zkušenostem být vědom, že si může způsobit újmu na zdraví.**
 - Za lehkomyslné jednání není možné považovat **běžnou neopatrnost a jednání vyplývající z rizika práce.**

Náhoda / Vyšší moc

- **§ 2904 NOZ**
 - Újmu způsobenou **náhodou** nahradí ten, kdo dal ze své viny k náhodě podnět, zejména tím, že **poruší příkaz nebo poškodí zařízení**, které má nahodilé újmě zabránit.

Spoluzavinění / Spoluodpovědnost

- **§ 2918 NOZ**
 - Vznikla-li škoda nebo zvětšila-li se také následkem okolností, které se přičítají poškozenému, povinnost škůdce nahradit škodu se poměrně sníží. Podílejí-li se však okolnosti, které jdou k tíži jedné či druhé strany, na škodě jen zanedbatelným způsobem, škoda se nedělí.
- **§ 2914 NOZ**
 - Kdo při své činnosti použije zmocněnce, **zaměstnance** nebo jiného pomocníka, **nahradí škodu jím způsobenou stejně, jako by ji způsobil sám.**
 - Zavázal-li se však někdo při plnění jiné osoby provést určitou činnost samostatně, nepovažuje se za pomocníka; pokud ho však tato jiná osoba **nepečlivě vybrala nebo na něho nedostatečně dohlížela, ručí za splnění jeho povinnosti k náhradě škody.**

Zvláště nebezpečné činnosti (1)

- **§ 2924**
 - Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení sloužící k výtěžné činnosti, nahradí škodu vzniklou z provozu, ať již byla způsobena vlastní provozní činností, věcí při ní použitou nebo vlivem činnosti na okolí.
 - Povinnosti se zproští, **prokáže-li, že vynaložil veškerou péči**, kterou lze rozumně požadovat, aby ke škodě nedošlo (tzv. zásah vyšší moci).
- **§ 2925**
 - Má se za to, že provoz je zvláště nebezpečný, pokud se provozuje továrním způsobem nebo pokud se při něm **výbušná** nebo podobně **nebezpečná látka používá nebo se s ní nakládá** (definice viz § 44a, odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb.).

Zvláště nebezpečné činnosti (2)

- **§ 2925 NOZ**
 - Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení **zvláště nebezpečné**, nahradí škodu způsobenou **zdrojem zvýšeného nebezpečí**.
 - Provoz je zvláště nebezpečný, nelze-li předem rozumně vyloučit možnost vzniku závažné škody ani při vynaložení řádné péče. Jinak se povinnosti zproští, prokáže-li, že škodu způsobila zvnějšku vyšší moc nebo že ji způsobilo vlastní jednání poškozeného nebo neodvratitelné jednání třetí osoby.
 - Je-li z okolností zřejmé, že **provoz významně zvýšil nebezpečí** vzniku škody, ačkoli lze důvodně poukázat i na jiné možné příčiny, soud zaváže provozovatele k náhradě škody **v rozsahu, který odpovídá pravděpodobnosti způsobení škody** provozem.

Soudní znalec a jeho role (1)

- Zákon č. 36/1967 Sb. o znalcích a tlumočnících
- **§ 8, 9 a 10**
 - Znalci jsou povinni vykonávat znaleckou činnost řádně, ve stanovené lhůtě, **oboru a odvětví, pro které byli jmenováni**.
 - Znalec je povinen vykonávat svou činnost **osobně**.
 - Jestliže to vyžaduje povaha věci, je znalec oprávněn přibrat **konzultanta** k posuzování zvláštních dílčích otázek.
 - Znalci jsou oprávněni vykonávat znaleckou činnost i mimo obvod krajského soudu, v jehož seznamu jsou zapsáni.
 - Orgány veřejné moci ustanovují zpravidla znalce, kteří jsou zapsáni v seznamu toho krajského soudu, v jehož obvodu má orgán veřejné moci sídlo nebo pracoviště, a to po předchozím projednání se znalcem.

Soudní znalec a jeho role (2)

- **§ 10a**
 - Znalec (a jeho konzultant) je povinen **zachovávat mlčenlivost** o skutečnostech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s výkonem své znalecké činnosti, a to i po jejím skončení. Mlčenlivosti jej může zprostit orgán veřejné moci, který jej ustanovil, nebo ten, pro něž znaleckou činnost na základě smlouvy vykonal.
- **§ 11**
 - Znalec nesmí podat posudek, jestliže lze mít pro jeho poměr k věci, k orgánům provádějícím řízení, k účastníkům nebo k jejich zástupcům pochybnost o jeho **nepodjatosti**.
 - Jakmile se znalec dozví o skutečnostech, pro které je vyloučen, oznámí to neprodleně; stejnou povinnost mají i účastníci řízení. O tom, zda znalec je vyloučen, rozhoduje orgán, který jej pro podání posudku ustanovil.

Soudní znalec a jeho role (3)

- § 12
 - Znalec je povinen podat posudek, jestliže byl ustanoven znalcem v řízení před orgánem veřejné moci.
 - Podává-li znalec **v souvislosti s právními úkony občanů nebo organizací** na jejich žádost posudek mimo řízení před orgány veřejné moci, poskytuje tuto odbornou pomoc na základě dohody v rámci výkonu své funkce.
- Znalci jsou zapsáni v ústředním seznamu znalců (evidenci) vedené Ministerstvem spravedlnosti – **dostupné na internetu.**

Znalecký posudek (1)

- Ten, kdo ustanovil znalce pro dané řízení, vymezí jeho úkol, podle okolností případu též **formou otázek** tak, aby se znalec zabýval jen takovými skutečnostmi, k jejichž posouzení je třeba jeho odborných znalostí.
- Struktura posudku:
 - Nález = popis zkoumaného materiálu, popřípadě jevů, souhrn skutečností, k nimž při úkonu přihlížel
 - Posudek = výčet otázek, na které má odpovědět, s odpověďmi na tyto otázky.
- Znalec je povinen písemný posudek na požádání státního orgánu **osobně stvrdit**, doplnit nebo jeho obsah blíže vysvětlit.

Znalecký posudek (2)

- Formální požadavky na písemný znalecký posudek:
 - pevně sešité stránky,
 - jednotlivé strany očíslovány vzestupnou řadou,
 - sešivací šňůra připevněna k poslední straně posudku a přetištěna **znaleckou pečeti**.
- Na poslední straně písemného posudku musí znalec připojit **znaleckou doložku**.

„Superposudek“

- Při soudním řízení má největší váhu **revizní posudek** zpracovaný znaleckým ústavem (tzv. superposudek).
- **Rozsudek Nejvyššího soudu ČR 26 Cdo 3928/2013**
 - Revoluční výklad ustanovení § 127a zákona č 99/1963 Sb. (Občanský soudní řád).
 - „Účastník řízení má právo na základě vlastní úvahy předložit soudu **znalecký posudek, případně i revizní znalecký posudek na posudek vyžádaný soudem nebo jiným účastníkem; pokud tento posudek splňuje dané náležitosti, musí na něj soud nahlížet jako kdyby si ho vyžádal sám**“.
 - Tzn. účastník nemusí čekat, až si soud jmenuje "svého" znalce, takže předkládání důkazů ve formě znaleckých posudků i revizních znaleckých posudků může být více v jeho režii ⇒ **strategická výhoda**.
 - K úspěchu v řízení však přispěje pouze **skutečně kvalitní posudek** zpracovaný renomovaným subjektem.

Ponaučení

- Oblast trestněprávní odpovědnosti v BOZP je na vzestupu a tento trend bude pokračovat (až do plného zavedení NOZ do praxe).
- Porušení povinností v oblasti BOZP může mít **závažné následky**, a to nejen pro zaměstnavatele, ale i pro jednatele či členy představenstva zaměstnavatele, vrcholový management i vedoucí zaměstnance na všech úrovních řízení. Tato porušení mohou vést jak k ukončení jejich vztahu se společností, tak i k jejich **odpovědnosti za škody anebo k trestněprávní odpovědnosti**.
- Pokud se dostanete do pozice obviněného, **nečekejte, že to „nějak dopadne“** – k obhajobě je nutný kvalitní tým (advokát a znalec).
- Orgány činné v trestním řízení vycházejí z předložených důkazů a expertiz ⇒ nutno učinit všechny kroky k tomu, aby bylo obvinění zastaveno již v přípravném řízení, než se dostane před soud.

Děkuji za pozornost

RNDr. Mgr. Petr A. Skřehot, Ph.D.

osoba odborně způsobilá pro oblast PO a BOZP a pro nakládání s NCHL

znalec jmenovaný Městským soudem v Praze pro základní obor bezpečnost práce se zvláštní specializací pro prevenci rizik, ergonomii, nebezpečné chemické látky a nanobezpečnost (č.j. Spr 368/2013)

ERGOWORK s.r.o.

email: ergowork@ergowork.cz

